

AHMED MİTHAT EFENDİ'NİN HİRİSTİYAN KUTSAL KİTABI'NIN TAHRİFİ MES'ELESİNE BAKIŞI

MUSTAFA GÖREGEN

YRD. DOÇ. DR., KAFKAS Ü., İLAHİYAT F. DİNLER TARİHİ ABD.

Özet

İslam - Hıristiyan polemik tarihinin en önemli tartışma konularından biri hiç şüphesiz Hıristiyan kutsal kitabının tahrifi meselesidir. İncillerde yer alan temel Hıristiyan inançları ve tutarsızlıkları, Tevhit'i esas alan Kur'an açısından kabul edilemez hususlardır. İlk dönemlerden itibaren İslam bilginleri tarafından bu durum tahrifin bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Çünkü önceki kitapların sahihliği Kur'an ve Tevhit'in ruhuna uygunluğuyla sınırlıdır. Bu noktadan hareketle Ahmet Mithat Efendi de Hıristiyanların kutsal kitabı İncillerin son şeklini alıncaya kadar geçirdiği merhaleyi sosyo-politik bir açıdan kendine has üslup ve yöntemle ele almaktadır. Bu makalede Ahmet Mithat Efendi'nin, tahrife konu yaptığı İncillerin teşekkül süreci ve tevhit ilkesine aykırılıklarla ilgili görüşleri ve tartışmaları ele alınıp değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler

Ahmet Mithat Efendi, Hıristiyan Kutsal kitap, Tahrif.

Abstract

One of the most important discussions of history of Islamic- Christian polemic is undoubtedly; the issue of tampering of Christian holybook. The basic Christian belief in the Bible and inconsistencies are unacceptable for the Qur'an which accept tawheed (theoneness of Allah) as basis. Till the earliest times, this situation have been evaluated as a result of tampering, by Islamic scholar. Since the authenticity of the previous books is limited by their similarity with the Qur'an and spirit of Tawheed. With this point of view, Ahmet Mithat Efendi discussed the phases, Bible passed, until it has the ultimate shape socio-politically, with his specific diomand methods. In this article, Ahmet Mithat Efendi reviews opinions and discussions about the formation of the Bible which has been tought tampered and it's disagreements with Tawheed principals.

Keywords

Ahmet Mithat Efendi, Christian Holybook, Falsification.

Giriş

Kur'an-ı kerim'in Hıristiyan kutsal kitabına yönelik ortaya koyduğu eleştiriler, daha ilk dönemlerden itibaren İslami literatürde çok kapsamlı bir tahrif polemikinin gelişmesine neden olmuştur.¹ Kur'an-ı kerimde yer alan tahrifle ilgili kavramlardan hareket eden birçok İslam bilgini yazmış oldukları eserlerde tahrifin mahiyeti ve boyutunu ortaya koymaya çalışmışlardır.² Aynı zamanda Kur'an-ı Kerim, Hıristiyanları "Allah çocuk edindi"³, "İsa Allah'ın oğludur"⁴, "Allah üçtür"⁵, "İsa Allah'tır"⁶ dedikleri için de eleştirmiş bu düşüncelerinden dolayı suçlayıp kâfirlikle nitelendirmiş,⁷ Hz. İsa'nın getirdiği İncil'le hiçbir alakalarının olmadığını⁸ beyan etmiştir.

¹ Mehmet Aydın, *Müslümanların Hıristiyanlara Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları*, Konya 1989, s.172.

² Friedman, Richard Elliot, *Who wrote the Bible*, New York 1987, s.18.

³ Bakara, 2/116.

⁴ Maide, 5/17, 72, 73.

⁵ Nisa, 4/171.

⁶ Tevbe, 9/30.

⁷ Yunus, 10/60.

⁸ Maide, 5/68.

Yine Kur'an, onların cennete sadece Hıristiyanların gireceğini iddia etmeleri, kendilerine yapılan uyarılara kulak asmamaları ve kendilerini Allah'ın sevgili kulları olarak görmeleri sebebiyle de eleştirmiştir⁹. Kur'an-ı Kerim'in tahrif ithamı daha çok yerleştirmek istediği tevhit inancının dışındaki inanç sistemlerinin Hıristiyanlar arasında yaygın oluşu ile ilgilidir. Kur'an ile mevcut İnciller arasındaki ortak konularda esasa ilişkin birçok farklılıklar mevcuttur. İsa'nın uluhiyeti, teslis inancı ve İsa'nın İnsanların günahlarına kefarete olmak üzere çarmıkta can vermesi gibi İncillerde yer alan Hıristiyanlığın temel inançları, Kur'an açısından kabulü mümkün olmayan hususlardır. Allah tarafından gönderilen bir kitapta olmaması gereken bu tür ifade ve yaklaşımlar erken dönemden itibaren Müslümanlarca tahrifin sonucu olarak değerlendirilmiştir.¹⁰

Tahrifin mahiyeti ve boyutuyla ilgili birçok tartışma yapılırken kimi Müslüman yazarlara göre tahrif metinde, kimilerine göre yorumda olmuştur. Aynı zamanda kısmi tahrifi savunanlar olduğu gibi tamamının tahrif edildiğini iddia edenler de olmuştur.¹¹ Erken dönemden itibaren birçok İslam bilgini Hıristiyan kutsal kitabının tahrif edildiğini kanıtlamak için Tevrat ve İnciller'deki çelişkilere dikkat çekerken Ahmet Mithat Efendi,¹²

⁹ Bakara, 2/111, Maide, 5/14, 18.

¹⁰ Ömer Faruk Harman, "İncil", *DİA*, İstanbul 2000, c. XXII, s. 275.

¹¹ Geniş bilgi için bkz. Goldziher, Ignaz, "Ehl-i Kitaba Karşı İslam Polemiği I" (çev. Cihat Tunç), *AÜ İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 4, Ankara 1980, s. 151-170; Goldziher, Ignaz, "Ehl-i Kitaba Karşı İslam Polemiği II" (çev. Cihat Tunç), *AÜ İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 5, Ankara 1982, s. 249-278; Gökkuş, Necmettin, "Kur'an-ı Kerim Açısından İlahi Kitapların Tahrifi Mes'esi" *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2, İstanbul 2000, s. 221-256; Mustafa Göregen, *İslam-Yahudi Polemikleri ve Tartışma Konuları*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002, s. 90-120; Gaudeul, J. M. -R. Caspar, "Kitab-ı Mukaddes'in Tahrif'i Konusunda Klasik İslami Kaynakların Yaklaşımı", (çev. Ali Erbaş), *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy.7, Sakarya 2003, s. 131-167.

¹² Ahmet Mithat Efendi, (1844-1912) İstanbul'da doğdu. Tanzimat sonrası dönemin güçlü kalemelerinden biridir. Gerçek din hürriyetinin suiistimal edilmesinden gerekse bozulan siyasi ve sosyal ortamdan faydalanan Misyonerlerin faaliyetlerine karşı sert tepki göstermiş, Müslümanlığı müdafaa etmek için yazdığı eserlerde İslam-Hıristiyan Polemiğinin en önemli konularına değinerek bu konudaki görüş ve iddialarını ortaya koymuştur. İlk Türkçe dinler tarihi kitabını yazmıştır. Türk edebiyatının gerçek anlamda ilk popüler yazarı olan Ahmet Mithat Efendinin ilim ve kültür dünyamıza armağan ettiği onlarca kitabı mevcuttur. Geniş bilgi için bkz. M. Orhan Okay "Ahmet Mithat Efendi", *DİA*, İstanbul 1989, c. II. s. 100-101; Cevdet

İncillerin tarihi oluşum sürecine, yazarlarına ve kaleme alınış biçiminin sıhhsizliğine işaret eder. Öte yandan itikadi açıdan muhtevayı değerlendirirken çarmıh hadisesinin ve kelim'in Tanrı olduğuna ilişkin ifadelerin İnciller'de yer alması, önceki İslam bilginlerinde olduğu gibi¹³ konuyu tevhit noktai nazarından değerlendiren Ahmet Mithat Efendide de tahrifin gerçekleştiği kanaatini oluşturmuştur.¹⁴

I- Oluşum Süreci Bakımından İnciller

Hıristiyan kutsal kitabının tahrif edildiğini kanıtlamak için birçok Müslüman yazar Tevrat ve İnciller'deki çelişkilere dikkat çekerken¹⁵ Ahmet Mithat Efendi İncillerin tarihi oluşum süreci üzerinde durur. İncillerin kaleme alınış zaman ve sürecinin, yazarlarının, günümüze aktarılışının problemleri olduğunu ifade eder.¹⁶

Ahmet Mithat Efendi, İncillerin dörtten fazla olması, tahrif ve İncil'in ref edilmesiyle ilgili olarak "İncillere imanda sadece dört incilin yazdıklarına inanılmayıp her mezhep erbabının kendine özel bir İncil yazmasıyla çok sayıda İncil ortaya çıkmıştır. Şu hakikat apaçık ortadayken, Hıristiyanların kendi kitaplarının tahrif olunduğuna dair İslam bilginleri tarafından ileri sürülenleri hala reddetmeye çalışmalarına şaşılır. Zannederiz ki İslam âlimleri, Hıristiyanların kitabının tahrif edildiğini iddia etmekte nezaket göstermişlerdir. Eğer Hıristiyanların hiç kitabı olmadığını, hepsinin sonradan oluşturulan şeyler olduğunu ve birbirinin hükmünü boz-

Kudret, *Ahmet Mithat*, T.D.K.Y, 1962; Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, trc. A. Fikri Yavuz-İsmail Özen, İstanbul 1972, c. II, s. 15; Mustafa Baydar, *Ahmet Mithat Efendi*, Varlık Yayınevi, İstanbul 1954, s. 33-34.

¹³ Mehmet Aydın, *a.g.e.*, s. 172-216.

¹⁴ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa*, İstanbul 1300, s. 499-500.

¹⁵ Mehmet Aydın, *a.g.e.*, s. 176-208; Mustafa Göregen, *a.g.e.*, s. 90-120; Arica bkz. Casper, Robert, *Textes De La Tradition Musulmane Concernant le "Tahrif" Des Ecritures*, 62, *İslamo Christiana*, VI, 1980.

¹⁶ Ahmet Mithat Efendi, *a.g.e.*, s. 214-216.

duğunu, dolayısıyla hepsinin yanlış olduğunu iddia etmiş olsalar, o zaman Hıristiyanlar ne cevap verecekler” demektedir.¹⁷

Ahmet Mithat Efendi'nin iddialarını İncil tahrif edilmiştir, İncil sonradan uydurma olup Hıristiyanların hiç kitabı yoktur, Mesih'in kitabı ve şeriatı kendisiyle beraber Allah'ın yanına ref edilmiştir¹⁸ şeklinde özetleyen Mösyö Dwight,¹⁹ bunlardan ikinci ve üçüncü iddianın geçersizliğinin ispat edilmesiyle, birinci iddianın geçersizliğini ispata lüzum kalmayacağını belirtir.²⁰ Üçüncü iddia olan İncil'in ve şeriatın Hz. İsa ile beraber ref'i” konusuyla ilgili olarak Ahmet Mithat Efendi'nin herhangi bir akli ve nakli delil ortaya koymadığını, böyle büyük bir iddia hakkında miladi ilk asırlarda Yunan, Latin ve Süryani dillerinde yazılmış eserlerde onun iddiasını destekleyen delil sayılabilecek hiçbir bilginin bulunmadığını dolayısıyla bu iddiaların geçersiz olduğunu söyler.²¹

Dwight'ın cevabına karşılık Ahmet Mithat Efendi, Hz. İsa'nın insanları tam dine davet ettiği sırada, Hıristiyanlara göre katledildiğini Müslümanlara göre ref edildiğini ve ağzından da dini tamamladığına dair bir ayet çıkmadığını kaydederek sözüne şu şekilde devam etmektedir: “İlahi kitap denilen şey gökten ciltlenmiş yaldızlı bir cilt olarak yere inmez. Cenab-ı Allah, onu peygambere vahyeder, peygamber de diliyle tebliğ eder.’ Kitap satırda, nakil sadırdadır’ hükmünce o sadır Allah'a ref olunur da, ashabının sadırında da ilahi kitap nakşedilmeyip korunmaz ise kitap da sahibiyile birlikte ref edilmiş sayılmaz mı?”²²

¹⁷ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 211-212.

¹⁸ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa'ya Mukabele*, İstanbul 1300, s. 9-11.

¹⁹ Henry Otis Dwight (1843-1917) Amerikalı yazar ve misyoner, 1867-1874 yılları arasında İstanbul'da Bible House adıyla bir şubesi olan Misyoner cemiyetinin başkanlığını, 1872-1892 yılları arasında New York Tribune'un İstanbul muhabirliğini yaptı. Eserleri: *Turkish Life in War Time* (Harpte Türkler'in yaşayışları), *Treaty Rights of American Missionaries in Turkey* (Türkiye deki Amerikan Misyonerlerine Tanınan Haklar), *Constantinople and its Problems* (İstanbul ve Meseleleri) *The Encyclopedia Americana*, "Dwight", New York 1968, c.IX, s. 447.

²⁰ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 364-365.

²¹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 366-367.

²² Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 412-413.

Fırka sayısınca İncil gerekmeceğini, bu mantıktan hareket edildiğinde İslam'ın dört mezhebinin de dört Kur'an'ı gerektireceğini oysa bunun yanlış olduğunu, Hıristiyanlar arasında farklı mezheplerin olması onların farklı İnciller'inin olmasından değil, hepsinin kabul ettiği İncil'in farklı şekilde yorumlanmasından kaynaklandığını belirten Dwight, itirazlarını şöyle sürdürür: Hem tahrif var deyip hem de Hıristiyanların kitabı yok demek tezattır; çünkü olmayan kitap tahrif edilemez. Hıristiyanların kitabı yoksa o zaman müdafaa sahibinin kabul ettiği Kur'an Hıristiyanlara ne diye Ehl-i kitap diyor ve Müslümanlar Hıristiyanlara niçin kitap ehli muamelesi yapıyor. İncil'in uydurma olduğunu söylemek, İncil'in bizzat kendisinin faziletine aykırıdır. Çünkü nice milletlerin yükselmesini sağlamış, çok sayıda insanın hayatını aydınlatmış bir kitaba 'uydurmadır' demek büyük hatadır.²³

Dwight'ın ret mahiyetindeki bu görüşlerine karşı Ahmet Mithat Efendi, Hz. İsa'nın Havarilerinden olan Matta'nın, İncilini hangi dilde (İbranice, (Aramice), Süryanice, Keldanice mi?) ve nerede (Yahuda'da mı, Kudüs'te mi?) yazdığı bilinmediği gibi bu İncil'i Matta'nın yazdığı da meçhuldür ve meçhul olan üzerine görüş belirtilemez. Matta'nın yazdığı meçhul olan bu kitabın, ilahi kitap olduğu da bir o kadar meçhuldür.²⁴ İnciller üzerine yapılan bilimsel çalışmalara göre Matta, Grekçe olarak yazılan Matta İncili'nin yazarı değildir; İsa'nın sözlerini İsa'nın konuşma dili olan Arami dilinde yazmıştır. Havari Matta'ya ait olan bu metin daha sonra Yunanca'ya çevrilmiş, buna yapılan ilavelerle bugünkü Matta İncili ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda Matta'nın Aramice yazdığı İncili Grekçe'ye çevirdiği veya hem Aramice hem Grekçe olmak üzere iki İncil yazdığı da belirtilmektedir.²⁵ Markos'un İncil'i ise bir nevi Matta'nın özet mahiyetindedir. Ancak Yahudilerle ilgili olan Matta'daki bir takım hususlar, Markos tarafından Romalılara uygun hale getirilerek yazılmış, ayrıca hangi dilde yazıldığı konusunda da bir ittifak yoktur. Luka'nın İncil'i

²³ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 369.

²⁴ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 418-420

²⁵ Ömer Faruk Harman, "İncil", *DİA*, İstanbul 2000, c. XXII, s. 271.

ise Matta ile Markos'taki yanlışlıkların düzeltilmesi amacıyla yazılmıştır. Yine bunun da ne zaman nerede yazıldığı konusu ihtilaflıdır.²⁶

Öte yandan Hz. İsa'nın Havarilerinden Yuhanna'nın da İncil'ini hangi dilde yazdığı kesin olmayıp Yunanca yazdığı tahmin edilmektedir.²⁷ Zikredilen İncillerin nerede, ne zaman, hangi dil ve kimler tarafından yazıldığı konusundaki şüphelerin Allah tarafından gönderilen bir ilahi kitap için eksiklik olacağını ortaya koyan Ahmet Mithat Efendi, İnciller'in fazlalığı konusuna da değinerek, sıradan insanların kitap yazıp ismini İncil koymalarıyla İnciller'in çoğaldığını, Hıristiyanların ilk dönemlerde İnciller'in çokluğundan şikâyet ettiklerini, bunlardan birbirine benzeyenleri seçerek sayılarını azalttıklarını belirtmektedir.²⁸ Yine Hıristiyanların çok sayıdaki İncil'den 4 tanesinin gerçek diğerlerinin sahte olduğuna nasıl karar verdiklerini soran Ahmet Mithat Efendi, 4 İncil'den başka İncil yok diyenlerin aynı zamanda 24 Mektubu İncil gibi sayıp, kutsallık affettiklerini belirtir.²⁹

Ahmet Mithat Efendi, Müslüman, Yahudi ve Hz. İsa'nın nübüvvetine inanan Hıristiyanların, "Yüce Allah'ın Hz. İsa'ya inzal ettiği kitabı, başkası rivayet ve hikâye yollu yazmaya nasıl muktedir olur? Allah'ın peygamber'e gönderdiği bir kutsal kitap nasıl olurda yüzlerce farklı kitap haline gelir?" demesi durumunda Hıristiyanların vereceği bir cevap olamayacağını iddia etmektedir. Yine birden çok İncil'i kutsal kabul etmelerinin dışında, İsa'dan haber veren muharrirleri peygamber gibi kabul etmelerinin de çok garip olduğunu ifade eder.³⁰

Ahmet Mithat Efendi, Hıristiyanlara, cevaplarını aradığı şu itirazlarını yöneltmektedir: Cenab-ı Allah tarafından büyük müjde dediğiniz İncil'i Allah Hz. İsa'ya mı gönderdi yoksa Havarilere mi? Allah tarafından Hz. İsa'ya gönderilen İncil ne oldu? Niçin şimdi elinizde değildir?

²⁶ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 423-424

²⁷ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 422.

²⁸ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 430.

²⁹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 432.

³⁰ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 430-431.

Tanrı olduğuna inandığınız İsa, resul olarak kabul ettiğiniz Havarilere İncil'i inzal ve talim ettiyse İsa İncil'in ilahilik vasfını niçin koruyamadı? Yüzlerce İncil arasında dördünden başkasını, neye dayanarak reddettiniz? Bilmediğiniz meçhul şeyler hakkında nasıl karar verebiliyorsunuz? Hıristiyanlık sizin anladığınız bir şey midir, yoksa size haber verilen bir şey midir? Sizin anladığınız bir şeyse yani akılla bulunan bir hükümse 'akıl akıldan üstündür' dolayısıyla herkes aklının erdiğini din şekline koyarak meydana çıkaracak mı? Yoksa Hıristiyanlık haberden yani nakilden ibaret ise size gelen doğru haber hangi peygamber tarafından geliyor? Yüzlerce ihtilaf içinde kalan bir haberin doğruluğuna ne ile karar verebileceksiniz?³¹ Bu itirazlarını sıraladıktan sonra dört İncil'in gerçek İncil olduğuna dair ellerinde belge bulunmadığını belirten Ahmet Mithat Efendi, dinlerini Hz. İsa'ya nispet edişlerinin bir iftiradan ibaret olduğunu ifade etmektedir.³²

Mösyö Dwight, Ahmet Mithat Efendinin tahrifle ilgili iddialarına şöyle cevap vermektedir: İncil'in ilk basımını 1455'te yapılmıştır ve bugün elimizde bulunanlardan bir farkı olmadığına göre son 400 yılda bir tahrif yok demektir.³³ 1455'te basılan nüshalar V. Asır ile XV. asır arasında çoğaltılmıştır. 600 Yunanca el yazması bugün elimizde bulunan İncil'le karşılaştırıldığında hiçbir tahrif alameti mevcut değildir. Bugün, bu elyazmalarının birçoğu Avrupa kütüphanelerinde bulunmaktadır ki bazıları şunlardır: MS IV. asırda yazıldığı tahmin edilen Codex Vaticanus, Vatikan'da; V. asırda yazılan Codex Alexandrianus nüshası, Londra British Museum'da, VI. asırda yazıldığı tahmin edilen Codex Bezae, İngiltere Cambridge Üniversitesi'ndedir. Bazı elyazmalarında hafif istinsah hataları varsa da bunlar yanlışlıkla yapılmıştır. Bunlar tahrif değildir. Buna göre V. ve XIX. yüzyıl arasında da tahrif söz konusu değildir.³⁴

³¹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 453-454; Ahmet Mithat Efendi, *İstibzar*, Dersaadet(İstanbul) 1310, s. 47.

³² Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 468-469.

³³ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 376.

³⁴ Şaban Kuzgun, *Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri*, Ankara 1996, s. 210-211; Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 376-380.

Hıristiyanlığın ilk döneminde Havarilerin elinde bulunan İncil metinlerinin tahrif edilmesi mümkün değildir. Öyle ki Havarilerle aynı dönemde yaşayan din adamlarından Barnaba, Romalı Clement, Antakya başpiskoposu İgnatius kendi yazmalarında 4 İncil'den bahsettikleri gibi, bunlardan birçok ayet de almışlardır. Bu ayetler bu günkü İncillerde de mevcuttur; dolayısıyla ilk dönemde de tahrif yoktur. Bu değerlendirmelere paralel olarak fikir ve düşünce serdeden birçok Yahudi ve Hıristiyan yazarda nüshalar arsında tek bir farklılığın bile bulunmadığını ifade ederek tahrifi reddederler.³⁵

İlk asrı takip eden dört asır boyunca Hıristiyanlığın yayıldığı yerlerde İncil'in birçok Yunanca nüshası vardır. Yunanca bilmeyenler için İncil pek erken vakitte çeşitli dillere tercüme edilmiştir. I. İle V. Asır arasında yaşamış birçok Hıristiyan müellifin eserlerinde, İncil'den yaptıkları nakiller bu günkü İncillerdeki ayetlerden farklı değildir.³⁶ İncillerin oluşum sürecini takip eden asırlarda (I-VI) tahrifin mümkün olmadığını şu şekilde ifade eder: İlk beş asır itibarıyla Hıristiyanlığın yayıldığı yerlerdeki bütün İncillerin tahrifi nasıl mümkün olur? Kasıtlı olarak tahrif için bir teşkilat kurulsaydı, delilleri olurdu ancak böyle bir kayıt yok. Birçok Hıristiyan fırkası, bazı hususlarda ihtilaf ettikleri halde, İncil'in tahrif edilmediği hususunda ittifak halindedirler. Kiliseden aforoz edilen birçok fırka bile iddialarını İncil ayetleriyle ortaya koyup ispat etmeye çalışmışlar, dolayısıyla onlar bile tahrif iddiasını reddetmişlerdir. İncil'de yer alan kutsal ifadelerde herhangi bir tahrifin olmadığını delilidir. Tanrı'nın ihsan ettiğini hiçbir güç bozamaz. İlk asırlarda yaşamış, Hıristiyanlık aleyhinde kitap yazmış birçok önemli Yahudi ve Putperest yazarlar dahi tahriften hiç söz etmezler. Öyle ki o dönemde her şey Hıristiyanlığın aleyhinde idi buldukları her şeyi yazıp çiziyorlardı.

³⁵ Bkz. William Campel, *Quranandthe Biblein thelight of Historyand Sciece*, Pennsylvania 1986, 32-38, 68-69.

³⁶ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 383-385.

İlk beş asırda tahrif yoktur diyen Dwight'a karşı Ahmet Mithat Efendi, I. İle V. asırlar arasında tahrifin yokluğuyla ilgili delil olmayıp sadece zandan ibaret kalındığını, nitekim MS 325'te İznik'te toplanan konsilde çok sayıda İncil'in dörde kadar indirildiğini belirterek 'bunların sıhhati konusunda delil nedir?' diye sormaktadır.³⁷ Öte yandan müstensih hatalarının ancak kelime ve harflerde olabileceğini, ibarelerde olamayacağını, Dwight'ın ifade ettiği gibi İnciller'de kelime olarak değil, hüküm olarak bile birbirine ters düşen çok sayıda ibarenin³⁸ bulunduğunu zikretmektedir.³⁹

Ahmet Mithat Efendi, Hz. İsa ve Havarilerinin Yahudi olduklarını, Latince ya da Yunanca değil İbranice (Aramice) konuştuklarını, dolayısıyla İncil'in de İbranice (Aramice) olması gerektiğini,⁴⁰ halbuki İncil'in İbranice (Aramice) hiçbir nüshasının olmadığını yalnızca tercümelerinin bulunduğunu, bu tercümelerinin de V. ile VI. asırlar arasında yapıldığını ve çok sayıda yanlışlıkların bulunduğunu beyan etmektedir.⁴¹ Konuyla ilgili birçok örnek veren Ahmet Mithat Efendi, İnciler'de yer alan çelişkileri şöyle ifade eder: Markos'ta geçen "İsa onlara: 'Davut'un kendisi ve yanındakiler aç ve muhtaç kalınca ne yaptığını okumadınız mı?' diye sordu. Başkahin Abiatar'ın zamanında Davut Tanrı'nın evine girdi, kahinlerden başkasının yemesi yasak olan adaklardan yedi ve yanında bulunanlara da verdi."⁴² Burada Davut'un yanında olanlardan bahsedildiği halde, Samuel kitabında Davut'un yalnız olup yanında hiç kimsenin bulunmadığı belirtildiğine⁴³ göre burada Markos İncili'nde tutarsızlık var demektir. Yine aynı konu Matta ve Luka'da da geçmektedir. Dolayısıyla her üç İncil'in verdiği bilgiler arasında birçok yerde tahrif yapılmıştır. Ahmet Mithat

³⁷ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa'ya Mukabele*, s. 481.

³⁸ Mesala, Matta İncili'nde Petrus için, kilisenin kendi üzerine kurulacağı, Gökların egemenliği'nin anahtarı kendisine verileceği belirtilirken, (Matta 16/18, 19) diğer yerlerinde ise kıt imanlı, imanda şüpheli, şeytan, yolda bir engel (Matta, 14/31; 16/23) diye geçmektedir.

³⁹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 474-475.

⁴⁰ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 483.

⁴¹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 488-489.

⁴² Markos, 2/25-26.

⁴³ Samuel I, 21/1.

Efendiye göre, böyle büyük yanlışları müstensih hatası olarak göstermek ve kabul etmek mümkün değildir.⁴⁴

Hıristiyanlarında kabul ve itiraf ettiği gibi Hz. İsa yaşamı sürecince bir İncil yazmadığı ve yazdırmadığına göre kendinden sonra yazılan mevcut İnciller doğal olarak onun gözetimi ve denetimi dışında kaleme alınmıştır. Hıristiyan inançlarına göre, İnciller'in gerçekliği benimsedikleri ilham anlayışlarından kaynaklanır. Hıristiyanlıktaki ilham anlayışına göre, İncil yazarları Kutsal Ruh'un gözetimi altında eserlerini yazmışlardır. Kutsal Ruh'un etkisiyle İnciller otantikliğini korumuş ve tüm yanlışlıklardan uzak kalmıştır. İslam inancında ise ne Havarilerin ne de sonra yaşamış kişilerin aldıkları ilham bağlayıcı değildir. İlham ile yazılan herhangi bir kitap kutsallık kazanmaz. Buradan hareketle İnciller, İslam bilginlerine göre gerçek İncil olma özelliklerini kaybetmektedirler.

Araştırmalar Yeni Ahit'i oluşturan İnciller Matta ve Markos da dâhil olmak üzere hiçbir İncil'in Havarilerce yazılmadığını ortaya koymuştur. Dört İncil'in yazarları Havari olmadıkları gibi, Havarileri görüp onlarla konuşan kimselerde değildir. Mevcut İncillerden eskisi olan Markos İncili'nin yazarı "İsa-Havariler-Havarileri görenler-Sonraki nesil" sıralamasında son sırada yani İsa'dan sonraki üçüncü halkada yer almaktadır. En eski İncil'in durumu buysa ne bu İncil'in ne de diğerlerinin İsa'ya indirilen İncil olması mümkün görülmemektedir.⁴⁵ İnciller'in oluşum sürecinin açık ve net olmayışı, kesin bir bilgiye dayanmıyor olması, birçok araştırmacı ve yazarda olduğu gibi, Ahmet Mithat Efendiyi de Hıristiyan kutsal kitabında tahrifin meydana geldiği kanaatine götürmüştür.

II- Muhteva Bakımından İnciller

Hıristiyan kutsal kitabı üzerinde tahrifin vukuunu ortaya koymaya çalışan İslam bilginleri, Kur'an ile mevcut İnciller arasındaki ortak konularda esasa ilişkin farklılıkların mevcudiyetini ortaya koymaya çalışmışlardır.

⁴⁴ Bkz. Rahmetullah Efendi, İzharu'l-Hak, trc. Ömer Fehmi Efendi- Nüzhet Efendi, Sönmez Neşriyat, İstanbul 1972, 193-291. Ahmet Mithat Efendi, a. g. e. 490-492.

⁴⁵ Geniş bilgi için bkz. Helms, Randel Mc Craw, *Who Wrote the Gospels*, California 1977.

Hıristiyanlık inancının temelini oluşturan teslis akidesi, İsa'nın ulûhiyeti ve Hz. İsa'nın insanların günahlarına kefarete üzere çarmıhta can vermesi İnciller'de yer alan temel Hıristiyan inançları, tevhid'i esas alan Kur'an açısından kabul edilemez hususlardır. Allah tarafından gönderilen bir kitapta yer alması mümkün olmayan bu tür ifadeler ilk dönemlerden itibaren birçok İslam bilgini tarafından tahrifin bir sonucu olarak değerlendirilmiştir. Çünkü Müslüman bilginler açısından önceki kitapların sahihliği Kur'an ve tevhit'in ruhuna uygunluğuyla sınırlıdır.⁴⁶

İslam'ın nübüvvet anlayışından hareketle Ahmet Mithat Efendi, Hz. İsa'nın, Yahudiliği ikmale geldiğini söylediği⁴⁷ ve Yahudi şeriatına uyduğu halde⁴⁸ Hıristiyanlığa sonradan birçok putperest unsurun⁴⁹ ve bid'atin sokulduğunu⁵⁰ belirterek bu durumun Allah tarafından gönderilen bir peygamberin mesajı olamayacağını ifade eder. Ahmet Mithat Efendi, Allah tarafından Hz. İsa'ya gönderilen dinin tahrif edildiğini, aslını koruyamadığını söyleyerek⁵¹ görüşlerini şu şekilde ortaya koymaktadır. Hz. İsa'nın ref'inden sonra, onun getirdiği şeriatı ayakta tutacak ne maddi ne de manevi hiçbir kuvvet kalmadığından, yani kendisi gibi kitabı ve şeriatı da Allah'a ref olduğundan, Hz. İsa'nın şeriatı tesis edilmemiştir. Havarilerin verdiği haber ve İncil rivayetleri, Hz. İsa'nın Bir nevi hayat hikayesi olması dolayısıyla, ahkam yönü pek olmayan Hıristiyanlığa, istenilen hükümleri katmak hususunda bir zorluk çekilmemiştir.

Mesihiyet adına ortaya çıkan mezhep, felsefi mezheplerle karıştığından ve felsefi mezhepler tabii olarak Mesihîye'ye üstün geldiğinden, Mesihîye'nin hükmü de bütünüyle yok olmuştur. Yahudi olmayan millet-

⁴⁶ Muhammet Tarakcı, Tevrat ve İncil'in tahrifi ile ilgili Kur'an ayetlerinin anlaşılması sorunu, *Usul*, Sy. 2, 2004, s. 53.

⁴⁷ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa*, s. 174-176; *Matta*, 5/17,6/10.

⁴⁸ Ataurrahim, Muhammed, *Bir İslam Peygamberi Hz. İsa*, trc. Kürşat Demirci, İnsan yayınları İstanbul 1997, s.177.

⁴⁹ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 184, 203, 240.

⁵⁰ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s. 262; Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa III*, İstanbul 1302, s. 194-196; Ahmet Mithat Efendi, *İslam ve Ulum*, Tercüman-ı Hakikat Dersaadet (İstanbul) 1313, c. I, s. 470.

⁵¹ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa III*, s. 132; *İslam ve Ulum*, c. II, s. 68; c. III, s. 380.

lerden Hz. İsa'nın yeni mezhebine girenler, öteden beri şariat dili olmuş olan İbranicedeki "Baba, Oğul, Rab Allah" gibi ıstılahların hükmünü bilmediklerinden cahilce verdikleri manalarla, Havarilerin Hz. İsa'dan getirdikleri kısmi malumatı da yanlış ve ters anladıkları için Mesihîyet dalâlette kalmıştır.⁵²

Teslis doktrininin kaynağı olarak İnciller'de yer alan metinlerin,⁵³ tevhit akidesine aykırı olduğunu⁵⁴ ifade eden Ahmet Mithat Efendi, İnciller'in birçok yerinde Hz. İsa'ya ulûhiyet isnat edildiğini⁵⁵ belirtmektedir.⁵⁶ Asli günah ve kefarete konusuna da değinen Ahmet Mithat Efendi, Hıristiyanların Hz. İsa'nın kendisine hizmet edilmeye değil, ancak hizmet etmeye ve birçokları için canını fidiye vermeye geldiğini⁵⁷ ilke olarak kabul ettiklerini belirtir. Onlara göre İsa'nın kefaretinin temelinde Allah'ın beşeriyete olan sevgisi yatmaktadır. Zira günahlara kefarete olarak, oğlunu göndermiştir.⁵⁸ Beşeriyetin Hz. Âdem'den beri sırtında taşıdığı günahı kendi canıyla ödeyen İsa Mesih çarmıha gerilmiş⁵⁹ görevini tamamlamıştır. Böylece af, Hz. İsa'nın fedakârlığı ile satın alınmış olmaktadır.⁶⁰

Ahmet Mithat Efendi, Hz. İsa'nın getirdiği ve tebliğ ettiği, tevhit inancının temellendiği bir kitabın bu tür tahrifler sonucu, teslis ve çarmıh gibi inançlarla garip bir din haline getirildiğini, adeta tahrif etmenin Hıristiyanların bir âdeti haline geldiğini ifade etmektedir.⁶¹ Hıristiyanlarca

⁵² Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa III*, s. 214-216.

⁵³ "...gidin bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin. Onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin." Matta 28/19; "Başlangıçta söz vardı. Söz Tanrıyla birlikteydi ve söz Tanrı'dı. Başlangıçta o, Tanrı ile birlikteydi. Her şey onun aracılığıyla var oldu. Var olan hiçbir şey onsuz olmadı." Yuhanna, 1/1-3; Söz, insan olup aramızda yaşadı. Biz de onun yüceliğini, Baba'dan gelen lütuf ve gerçeğe dolu olan biricik Oğul'un yüceliğini gördük." Yuhanna, 1/14; "Baba, senin bende olduğun ve benim sende olduğum gibi, onlarda bizde olsunlar." Yuhanna, 17/21.

⁵⁴ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa III*, s. 37.

⁵⁵ Matta, 10/40, 11/25, 19/17, 26/67-68

⁵⁶ Ahmet Mithat Efendi, *a. g. e.*, s.137-138.

⁵⁷ Matta, 20/28; Markos, 10/45; Yuhanna, 1/29.

⁵⁸ Yuhanna'nın I. Mektubu, 4/10.

⁵⁹ Matta, 27/45-50; Markos, 16/25; Luka, 23/46; Yuhanna, 19/18.

⁶⁰ Ahmet Mithat Efendi, *İslam ve Ulum*, c. III, s. 259.

⁶¹ Ahmet Mithat Efendi, *Müdafaa*, s. 499-500.

muteber kabul edilen İncillerin teşekkül sürecine eğilen Ahmet Mithat Efendi, yapmış olduğu araştırma ve incelemeler sonucunda İnciller'in oluşumu hakkında kesin bir bilginin olmadığı kanaatine varmıştır. İnciller'in muhteva bakımından tevhide aykırılıkları ve içerdiği tutarsızlıklar nedeniyle Allah tarafından Hz. İsa'ya vahyedilen İbranice İncil'den hiçbir eserin kalmadığını belirtmektedir.⁶² Ahmet Mithat Efendi, tahrife konu ve gerekçe yaptığı hususları, içinde yaşadığı toplumun sosyal ve psikolojik şartlarını dikkate alarak erken dönemden başlayıp kendi dönemine kadar oluşan zengin literatürden de yararlanarak tezini ispatlamaya çalışmıştır. Öncekilerden farkı tarafı üslup ve yöntemidir.

Sonuç

Hıristiyan kutsal kitabının tahrifi ile ilgili tartışmalar çok erken dönemde başlamış, tarihi süreç içerisinde birçok Müslüman yazar geniş bir literatür oluşturmuştur. Hareket noktası kendinden önceki İslam bilginleriyle aynı olan Ahmet Mithat Efendi de kendine has üslup ve yöntemlerle kaleme aldığı eserlerinde önemle üzerinde durduğu hususlardan biri olan tahrif hakkında, Hıristiyan kutsal kitabı olarak kabul edilen İncil'in aslından uzak ve sonradan kaleme alınmış olduğunu, istedikleri gibi tahrif ettiklerini, ellerinde mevcut ilk dönemlerden kalma bir İncil nüshasının bulunmadığını belirtir. Elleriinde mevcut olan İncillerde tevhide aykırılıklar ve aynı konu hakkında bile tutarsızlıkların bulunduğunu, böyle bir kitabın Allah tarafından İsa'ya gönderilen kitap olamayacağını ifade etmektedir.

Ahmet Mithat Efendi, Hıristiyan kutsal kitabının tahrif edildiğini kanıtlamak için kendisinden önceki Müslüman yazarların yaptığı gibi doğrudan İnciller'de yer alan çelişkilerle tahrifin vukuunu ispatlamaya çalışmaktan öte Hıristiyan kutsal kitabının teşekkülü sürecinde geçirmiş olduğu evreleri sosyo-politik bir seyir içinde ele almış incelemiştir. Ona göre İnciller'in oluşumu ile ilgili kesin bir bilgi mevcut değildir. Gerçek İncil'in mevcut olmadığını olsa idi elde İbranice bir İncil'in olması gerektiğini,

⁶² Ahmet Mithat Efendi, *Müdafa'ya Mukabele*, s.452

çünkü İsa'nın ve Havarilerin Yahudi olduklarını İbranice konuştuklarını, dolayısıyla İsa'nın tebliğ ettiği İncil'in de İbranice olması gerektiğini ifade ederek elde mevcut olan İncillerin, tahrifin bir sonucu olduğunu belirtir.

Kaynakça

- Ahmet Mithat Efendi: *Müdafaa*, İstanbul 1300.
- _____, *Müdafaa III*, İstanbul 1302.
- _____, *Müdafaa'ya Mukabele ve Mukabele'ye Müdafaa*, İstanbul 1300.
- _____, *İslam ve Ulum*, Tercüman-ı Hakikat Dersaadet (İstanbul) 1313.
- _____, *İstibşar*, Dersaadet (İstanbul) 1310.
- Ataurrahim, Muhammed: *Bir İslam Peygamberi Hz. İsa*, trc. Kürşat Demirci, İnsan Yayınları, İstanbul 1997.
- Aydın, Mehmet: *Müslümanların Hıristiyanlara Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları*, Konya 1989.
- Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, trc. A. Fikri Yavuz-İsmail Özen, İstanbul 1972, c. II, s. 15.
- Baydar, Mustafa *Ahmet Mithat Efendi*, Varlık Yayınevi, İstanbul 1954.
- Campel, William: *Quran and the Bible in the light of History and Science*, Pennsylvania 1986.
- Casper, Robert: *Textes De La Tradition Musulmane Concernant le "Tahrif" Des Ecritures*, 62, *İslamo Christiana*, VI, 1980.
- Friedman, Richard Elliot: *Who wrote the Bible*, New York 1987.
- Gaudeul, J.M.-R. Caspar: "Kitab-ı Mukaddes'in Tahrif'i Konusunda Klasik İslami Kaynakların Yaklaşımı", (çev. Ali Erbaş), *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy.7, Sakarya 2003, s. 131-167.
- Goldziher, Ignaz: "Ehl-i Kitaba Karşı İslam Polemiği I" (çev. Cihat Tunç), *AÜ. İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 4, Ankara 1980, s. 151-170.
- Goldziher, Ignaz: "Ehl-i Kitaba Karşı İslam Polemiği II" (çev. Cihat Tunç), *AÜ. İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 5, Ankara 1982, s. 249-278.
- Göregen, Mustafa: *İslam -Yahudi Polemikleri ve Tartışma Konuları*, Marmara Üniv. Sos. Bil. Ens. Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002.

Gökkır, Necmettin: "Kur'an-ı Kerim Açısından İlahi Kitapların Tahrifi Meselesi" *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 2, İstanbul 2000, s. 221-256.

Harman, Ömer Faruk: "İncil", *DİA*, İstanbul 2000, c. XXII, s. 275.

Helms, Randel McCraw: *Who Wrote the Gospels*, California 1977.

Kitab-ı Mukaddes, Kitab-ı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1993.

Kudret, Cevdet: *Ahmet Mithat*, T.D.K.Y, 1962.

Kuzgun, Şaban: *Dört İncil Farklılıkları ve Çelişkileri*, Ankara 1996.

M. Orhan Okay: "Ahmet Mithat Efendi", *DİA*, İstanbul 1989, c. II. s. 100-101

Rahmetullah Efendi (Dehili): *İzharu'l-Hak*, trc. Ömer Fehmi Efendi-Nüzhet Efendi, Sönmez Neşriyat, İstanbul 1972.

Tarakcı, Muhammet: Tevrat ve İncil'in tahrifi ile ilgili Kur'an ayetlerinin anlaşılması sorunu, *Usul*, Sy. 2, 2004, s. 33-54.

The Encyclopedia Americana, "Dwight", New York 1968, c. IX, s. 447.